

فرصت ها و تهدیدهای

نظام پارلمانی

حزب هه دلی مردم تحول خواه

(هه دلی)

گروانورنده : سعید فخرانی

فهرست :

- پیشگفتار (سید احمد نبوی : دبیر کل حزب همت) ۳
- مقدمه ۷
- فصل اول؛ انواع نظام های سیاسی ۹
- نظام ریاستی ۹
 - نظام شبه ریاستی ۱۲
 - نظام پارلمانی ۱۳
 - تدوین ریاستی ۱۷
 - نظام ریاست مطلقه ۱۷
 - نظام مشروطه ۱۸
 - پراکندگی حکومت ها ۱۹
- فصل دوم؛ سابقه پیدایش نظام پارلمانی ۲۱
- مرحله اول : ایجاد شورای و انگامو بین قرن هفتم تا یازدهم ۲۱
 - مرحله دوم : ایجاد پادشاه قدرتمند و متمرکز با ورود نورمنها به بریتانیا ۲۲
 - مرحله سوم : اتحاد بارونها علیه اختیارات پادشاه ۲۲
 - مرحله چهارم : ایجاد عنوان پارلمان در سال ۱۲۶۵ ۲۳
 - مرحله پنجم : استقرار دولت جمهوری بورژوازی ۲۳
 - مرحله ششم : احیای مجدد مجلس اعیان ۲۵
 - مرحله هفتم : وقوع انقلاب آرام در سال ۱۶۸۸ ۲۵
 - مرحله هشتم : ایجاد مقام نخست وزیری ۲۶
- فصل سوم؛ ساختار پارلمان ۲۸
- تبایضه های نظام پارلمانی و ریاستی ۳۰
 - تفاوت نظام ریاستی با نظام پارلمانی چیست ۳۴

- ویژگی هایی نظام پارلمانی در مقابل نظام ریاستی ۳۶
- فصل چهارم: مزایا و معایب نظام پارلمانی ۳۸
- مزایا ۳۸
- معایب ۴۷
- فصل پنجم: جمهوری اسلامی ایران ۵۲
- گمانه‌هایی در مورد چرایی طرح مسئله تغییر نظام ریاستی ۵۲
- از سوی مقام معظم رهبری ۵۳
- چرا بعد از ۲۸ سال می‌توانیم به فکر بازگشت به نظام پارلمانی باشیم ۵۶
- نظرات صاحب نظران در باب نظام پارلمانی ۵۸
- نظر چند تن از کارشناسان و فعالین سیاسی موافق با نظام پارلمانی ۵۸
- کارشناسان مخالف نظام پارلمانی چه می‌گویند ۶۷
- هدف ماینداد از نامه‌نگاری برای بازنگری در قانون اساسی چه بود ۷۲
- دلیل اختلافات رؤسای جمهور با مجلس ۷۳
- چگونه می‌توان در قانون اساسی بازنگری کرد ۷۴
- ترتیب تغییر در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در موارد ضروری ۷۵
- منابع و مآخذ ۷۶

پیشگفتار :

ساختار نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران را می توان به دو دوره تقسیم کرد :

۱. از سال ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۶۸

۲. از سال ۱۳۶۸ تا کنون که ادامه دارد

در دوره ده ساله اول، روسای جمهوری اسلامی ایران با انتخاب و معرفی نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی و اخذ رای اعتماد از آن مجلس، ساختار سیاسی شکل می گرفت. در این روش رئیس جمهور دارای ولایت بیشتر نظارتی و تشریفاتی بود و این نخست وزیر بود که در حقیقت رئیس هیئت دولت می شد که در این شرایط رای مستقیم مردم به رئیس جمهور بود و همچنین نخست وزیر معرفی شده از سوی ایشان که رای اعتماد را از مجلس به دست می آورد نیز به صورت غیر مستقیم دارای اختیارات از طرف نمایندگان آنان بود.

در این دوران ده ساله به جز دوره کوتاه ریاست جمهوری شهید رجایی و نخست وزیری شهید باهنر که بین این دو شهید بزرگوار تقریباً هیچگونه اختلافی نبود، در بقیه ادوار این دوره ده ساله هیچ رئیس جمهوری با نخست وزیر منتخب خود هماهنگ نبود و در دوران سخت دفاع مقدس نیز این وضعیت ادامه

داشت و شاید یکی از دلایل مهمی که حضرت امام خمینی (ره) با تغییر قانون اساسی به صورت ریاستی تام یعنی رئیس جمهور منتخب ملت ، رئیس هیئت وزرا باشد را پذیرفتند (البته با طی شدن مسیر قانونی آن و نهایتا رای مثبت مردم به تغییر اصل مذکور در قانون اساسی نیز به صورت قانونی شکل گرفت) تا شاید مشکل اختلاف نظر رئیس جمهور و نخست وزیر برای همیشه در نظام سیاسی ما حل شود .

از سال ۱۳۶۸ تا کنون ۴ دوره ریاست جمهوری ۸ ساله داشته ایم (البته آخرین رئیس جمهور یعنی دکتر خاتمی در سال پایانی ۸ ساله خود می باشد) که باید در مورد دولت ها و مسئولین کشور پرسید که :

" آیا نظام ریاستی تاکنون نتایج مثبتی در پی داشته است؟ "

مردم با تمام توان رئیس جمهور مورد ملاحظه خود را انتخاب می کردند ، رئیس جمهور در دو سال اول فعالیت خود سعی میکرد تا اثبات کند شرایط سال بهار بفرنجی را از رئیس جمهور قبل تحویل گرفته است . دو سال دوم را به افتتاح های مختلف میگذراند تا دور دوم ریاست جمهوری را بدست بیاورد و البته تا کنون مردم اثبات کرده اند که برای فرصت دادن به رئیس

جمهور، دوره دوم را نیز به آنان اعتماد کرده و رای بیشتری از دوره اول برای وی به صندوق ها ریخته اند.

این روسای جمهور دو دوره ایی در دوره دوم، معمولاً دو سال اول فعالیت خود را به کارهای عادی اداره کشور می پرداختند و در دوسال آخر حکومت داری که باید نتیجه ۶ سال خدمات دولت خود را در معرض دید و نظر مردم قرار می دادند (رشد اشتغال، پایین آمدن تورم، بهبود وضعیت معیشت، رشد صادرات و کاهش واردات و ... و ظاهراً باید راه را برای ادامه قدرت جناح سیاسی خود تموار می کردند به بن بست می رسیدند.

این روسای جمهور محترم با این به شرایط نامساعد دولت خود شروع به بداخلاق های سیاسی تحت عنوان اینکه یک دولت بی اختیار هستند می پرداختند و تمام تقصیر های عدم پیشرفت را به نهادهای خارج از اختیار خود هدایت می کردند. تمام چهار دوره گذشته این اتفاق به طور کامل رخ داده است که این نوشتار به دنبال رد یا اثبات این ادعا نمی باشد و تنها به دنبال یک پرسش هستیم و آن این که:

" آیا نظام ریاستی مشکلات کشور را مرتفع کرده است؟"

طبیعتاً نارضایتی های مردم از وضعیت موجود ساختار سیاسی نشان دهنده پاسخ منفی به این سوال می باشد.

اما راه چاره چیست ؟

کتاب پیش روی شما سعی دارد تا نظام پارلمانی کشور را به بوته نقد بسپارد و تجزیه و تحلیل اینکه این نظام میتواند جایگزین نظام ریاستی باشد یا خیر را به عهده کارشناسان ، تحلیلگران و مردم میگذارد.

با سپاس

سید احمد نبوی

دبیر کل حزب همدلی مردم تحول خواه

(همت)